

Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 20 mei 2015, nr. 713316 houdende wijziging van de Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gelet op de artikelen 7.25, 7.26, 7.26a, 7.57a en 7.57c van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;

Besluit:

ARTIKEL I

De **Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs** wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 4.5, lid 4 onderdeel b, eerste volzin, komt als volgt te luiden:

- b. voor 1 september een gewaarmerkte kopie van zijn cijferlijst of een gewaarmerkte kopie van zijn getuigschrift indien hij aan een hogeschool deelneemt aan een propedeutisch examen of afsluitend examen als bedoeld in artikel 7.28, eerste lid, van de wet.

B

In artikel 4.21 wordt het derde lid vervangen door vijf nieuwe leden, luidende:

3. Als het eerste of tweede lid van toepassing is draagt de instelling die de desbetreffende opleiding verzorgt, zorg voor de plaatsing van de kandidaten.
4. De minister informeert het instellingsbestuur over de datum waarop de in de artikelen 4.17 en 4.20 bedoelde loting zal plaatsvinden respectievelijk heeft plaatsgevonden en het aantal open plaatsen.
5. Kandidaten bedoeld in het eerste en het tweede lid die geplaatst willen worden voor de opleiding, wenden zich tot de instelling met een verzoek om plaatsing.
6. Het bestuur van de instelling die de desbetreffende opleiding verzorgt, registreert de kandidaten bedoeld in het vijfde lid, op volgorde van de datum van ontvangst van het verzoek om plaatsing. Vervolgens vindt de inschrijving plaats overeenkomstig de door de instelling gehanteerde regels van procedurele aard. Artikel 4.22 is van overeenkomstige toepassing.
7. De minister informeert de in het eerste en tweede lid bedoelde kandidaten bij aanmelding over de procedure ten aanzien van het opvullen van open plaatsen.

C

Artikel 4.25 komt als volgt te luiden:

Artikel 4.25 Tweede instroom

1. Als voor een opleiding gedurende het eerste studiejaar een tweede instroommoment bestaat verdeelt de instelling de beschikbare opleidingsplaatsen over de kandidaten die na toepassing van de artikelen 4.19, 4.20, 4.23, 4.24 en 4.29 nog niet in het bezit zijn van een bewijs van toelating voor de betreffende opleiding.
2. Bij toewijzing door de instelling van de opengevallen plaats, kan de kandidaat zijn inschrijving bij die instelling vervolgen. De toewijzing door de instelling treedt in de plaats van het bewijs van toelating.

D

Bijlage B wordt vervangen door een nieuwe bijlage B, luidende:

BIJLAGE B NADERE VOOROPLEIDINGSEISEN VOOR OPLEIDINGEN VAN HET HOGER BEROEPSONDERWIJS

1. In deze bijlage wordt verstaan onder:

- NT*: profiel natuur en techniek
NG: profiel natuur en gezondheid
EM: profiel economie en maatschappij
CM: profiel cultuur en maatschappij
biol: biologie
dutl: Duitse taal en cultuur
fatl: Franse taal en cultuur
econ: economie
m&o: management en organisatie
maw: maatschappijwetenschappen
schk: scheikunde
nat: natuurkunde
nlt: natuur, leven & technologie
wisA: wiskunde A
wisB: wiskunde B
2^emvt: tweede moderne 'vreemde' taal
Ad: Associate degree

2. Verklaring van de in deze bijlage gebruikte symbolen:

- *: dit profiel geeft toegang tot de betreffende opleiding
#: dit profiel geeft geen toegang tot de betreffende opleiding

1. Instroom met HAVO diploma

Economie (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Accountancy ³	*	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
2.	B Advanced Business Creation	econ of m&o	econ of m&o		(econ of m&o) + (wisA of wisB)
3.	B Bedrijfseconomie ³	*	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
4.	B Bestuurskunde /overheidsmanagement	econ	econ	*	econ
5.	B Bedrijfskunde MER ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of maw of m&o
6.	B Business Administration in Hotel Management ¹	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	econ of m&o
7.	B Business IT & Management ³	*	*	*	*
8.	B Business Studies	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
9.	B Commercieel Management ³	*	*	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
10.	B Commerciële Economie ³	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
11.	B Communicatie ³	*	*	*	wisA of wisB
12.	B Communicatiesystemen	*	*	*	wisA of wisB
13.	B European Studies	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
14.	B Facility Management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
15.	B Financial Services Management	*	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
16.	B Fiscaal Recht en Economie	*	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
17.	B Food and Business	*	*	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
18.	B Functiegerichte bachelor in Toerisme en Recreatie ³	*	*	*	econ of m&o
19.	B Hbo-Rechten	*	*	*	*
20.	B Hogere Juridische Opleiding	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
21.	B Hoger Hotelonderwijs ^{1,3}	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	econ of m&o
22.	B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs ³	*	*	*	econ of m&o
23.	B Informatiedienstverlening en -Management ³	*	*	*	*
24.	B Informationmanagement	*	*	*	econ of m&o
25.	B Integrale Veiligheid	*	*	*	*
26.	B Integrale Veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
27.	B International Business	*	*	*	econ of m&o of wisA
28.	B International Business and Languages	econ of m&o	econ of m&o	*	*
29.	B International Business and Management Studies	econ of m&o of 2 ^e mvt	econ of m&o of 2 ^e mvt	*	econ of m&o
30.	International Business Innovation Studies	econ of m&o	*	*	*
31.	B International Fresh Business Management	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
32.	B Journalistiek	*	*	*	*
33.	B Kunst en economie	*	*	*	*
34.	B Lifestyle	*	*	*	*
35.	B Logistiek en Economie	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
36.	B Media and Entertainment Management	*	*	*	econ of m&o
37.	B Media, Informatie en Communicatie	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
38.	B Oriëntaalse talen en Communicatie	*	*	*	*
39.	B People and Business Management	*	*	*	*
40.	B Security Management	*	*	*	*
41.	B Small Business & Retail Management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
42.	B Sport, Management en Ondernemen ¹	*	*	*	wisA of wisB
43.	B Toegepaste Bedrijfskunde	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
44.	B Trade Management Azië	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
45.	B Vastgoed en Makelaardij	*	*	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
46.	B Vertaalacademie ⁵	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
47.	B Vitaliteitsmanagement & Toerisme ³	*	*	*	*
48.	B Vrijtijdsmanagement ³	*	*	*	econ of m&o

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

⁵ Frans of Duits verplicht indien deze taal wordt gekozen.

Gedrag en maatschappij (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Creatieve Therapie ¹	*	*	*	*
2.	B Culturele en Maatschappelijke Vorming	*	*	*	*
3.	B Godsdienst-pastoraal Werk	*	*	*	*
4.	B Human Resource Management ³	*	*	*	*
5.	B Integrale veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
6.	B Maatschappelijk Werk en Dienstverlening	*	*	*	*
7.	B Pedagogiek ³	*	*	*	*
8.	B Pedagogisch Management Kinderopvang	*	*	*	*
9.	B Sociaal-juridische Dienstverlening ³	*	*	*	*
10.	B Sociaal Pedagogische Hulpverlening	*	*	*	*
11.	B Social work	*	*	*	*
12.	B Sport en Bewegen ¹	*	*	*	*
13.	B Sport en Bewegingseducatie	*	*	*	*
14.	B Toegepaste Psychologie	*	*	*	wisA of wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Gezondheidszorg (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Ergotherapie, opleiding voor	*	*	*	*
2.	B Farmakunde	*	*	*	*
3.	B Fysiotherapeut, opleiding tot	*	*	*	*
4.	B Huidtherapie	*	*	*	*
5.	B Kunstzinnige Therapie	*	*	*	*
6.	B Logopedie, opleiding voor ¹	*	*	*	*
7.	B Management in de Zorg ^{1,3}	*	*	*	*
8.	B Medisch Beeldvormende en Radio-therapeutische Technieken	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Medische Hulpverlening	*	*	*	*
10.	B Mondzorgkunde	*	*	*	*
11.	B Oefentherapie Cesar	*	*	*	*
12.	B Oefentherapeut Mensendieck, opleiding tot	*	*	*	*
13.	B Optometrie	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Orthoptie	*	*	*	wisA of wisB
15.	B Podotherapie, opleiding	*	*	*	*
16.	B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie ¹	*	*	*	*
17.	B Sport, Gezondheid en Management ³	*	*	*	*
18.	B Toegepaste Gerontologie	*	*	*	*
19.	B Verloskunde ¹	biol	*	biol + schk	biol + schk + (wisA of wisB)
20.	B Verpleegkundige, opleiding tot	*	*	*	*
21.	B Voeding en Diëtetiek	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Bedrijfskunde en Agribusiness ³	*	*	*	wisA of wisB
2.	B Biotechnologie	*	*	#	#
3.	B Bos- en natuurbeheer	*	*	*	wisA of wisB
4.	B Dier- en veehouderij ³	*	*	schk	#
5.	B Diermanagement	*	*	biol	#
6.	B Educatie en Kennismanagement Groene Sector ^{2,3}	*	*	*	*
7.	B Food Commerce & Technology	*	*	wisA of wisB	wisA of wisB
8.	B Food Design and Innovation	*	*	*	wisA
9.	B Geo Media & Design	*	*	*	Wis A of Wis B
10.	B Greenport Business & Retail	*	*	*	wisA of wisB
11.	B Kust- en zeemanagement	*	*	*	wisA
12.	B Land- en watermanagement	*	*	schk	#
13.	B Landscape and Environment Management	*	*	*	econ of wisA of wisB
14.	B Milieukunde ³	*	*	schk	#
15.	B Plattelandsvernieuwing	*	*	*	wisA of wisB
16.	B Toegepaste Biologie	*	*	schk	#
17.	B International Development Management	*	*	*	wisA of wisB en econ
18.	B Tuinbouw en akkerbouw ³	*	*	schk	#
19.	B Tuin- en landschapsinrichting ³	*	*	*	wisA of wisB
20.	B Voedingsmiddelentechnologie	*	*	wisA+schk	#
21.	B Watermanagement	*	*	*	#

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Onderwijs (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Aardrijkskunde ²	*	*	*	*
2.	B Algemene Economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
3.	B Basisonderwijs, opleiding tot leraar	*	*	*	*
4.	B Beeldende kunst en vormgeving, docent ¹	*	*	*	*
5.	B Bedrijfseconomie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
6.	B Biologie ²	*	*	biol of nlt	biol of nlt
7.	B Bouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
8.	B Bouwtechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Consumptieve techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	*
10.	B Dans, docent ¹	*	*	*	*
11.	B Duits ²	dutl	dutl	dutl	dutl
12.	B Economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
13.	B Elektrotechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Engels ^{2,3}	*	*	*	*
15.	B Frans ²	fatl	fatl	fatl	fatl
16.	B Fries ²	*	*	*	*
17.	B Geschiedenis ²	*	*	*	*
18.	B Gezondheidszorg en welzijn ^{2,3}	*	*	*	*
19.	B Godsdienst ²	*	*	*	*
20.	B Informatie en Communicatie technologie, docent ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
21.	B Installatietechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
22.	B Islam-godsdienst ²	*	*	*	*
23.	B Lichamelijke opvoeding ¹	*	*	*	*
24.	B Maatschappijleer ²	*	*	*	*
25.	B Mechanische Techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
26.	B Mens en Maatschappij ^{2,3}	*	*	*	*
27.	B Mens en Technologie ²	*	*	*	wisA of wisB
28.	B Motorvoertuigetechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
29.	B Muziek, docent ¹	*	*	*	*
30.	B Natuurkunde ²	*	nat of nlt	#	#
31.	B Nederlands ²	*	*	*	*
32.	B Omgangskunde ^{2,3}	*	*	*	*
33.	B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal (NGT)/ Bacheloropleiding tot Tolk NGT ^{1,2,3}	*	*	*	*
34.	B Opleidingskunde	*	*	*	*
35.	B Pedagogiek ²	*	*	*	*
36.	B Scheikunde ²	*	*	#	#
37.	B Spaans ²	*	*	*	*
38.	B Techniek ^{2,3}	*	*	#	#
39.	B Technisch Beroepsonderwijs ³	*	*	*	wisA of wisB
40.	B Theater, docent ¹	*	*	*	*
41.	B Verzorging/ huishoudkunde ²	*	*	*	*
42.	B Verzorging/ gezondheidskunde ²	*	*	*	*
43.	B Werktuigbouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
44.	B Wiskunde ²	*	wisB	wisB	wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex art 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Taal en cultuur (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Autonome Beeldende Kunst ¹	*	*	*	*
2.	B Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
3.	B Circus and Performance Art ¹	*	*	*	*
4.	B Circus Arts ¹	*	*	*	*
5.	B Cultureel Erfgoed	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
6.	B Dans ^{1,3}	*	*	*	*
7.	B Film en televisie ¹	*	*	*	*
8.	B Muziek ^{1,3}	*	*	*	*
9.	B Muziektherapie ¹	*	*	*	*
10.	B Theater ¹	*	*	*	*
11.	B Vormgeving ^{1,3}	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Techniek (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Applied science	*	*	#	#
2.	B Archeologie	*	*	*	*
3.	B Automotive	*	nat of nlt	#	#
4.	B Aviation	*	*	*	#
5.	B Bio-informatica	*	*	*	wisA of wisB of nat
6.	B Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek ³	*	*	#	#
7.	B Biotechnologie	*	*	#	#
8.	B Bouwkunde ³	*	*	*	#
9.	B Built environment	*	*	*	#
10.	B Chemie	*	*	#	#
11.	B Chemische Technologie ³	*	*	#	#
12.	B Civiele Techniek ³	*	nat of nlt	#	#
13.	B Communication and Multimedia Design	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Creative Media and Game Technologies	*	*	*	*
15.	B Elektrotechniek	*	nat of nlt	#	#
16.	B Engineering	*	*	*	#
17.	B Fashion and Textile Technologies	*	*	*	wisA a of wisB
18.	B Forensisch Onderzoek	*	nat of nlt	#	#
19.	B HBO-ICT	*	*	*	*
20.	B Industrieel Product Ontwerpen	*	*	*	wisA of wisB
21.	B Informatica ³	*	*	*	*
22.	B Logistics Engineering	*	*	*	#
23.	B Luchtvaarttechnologie	*	nat of nlt	#	#
24.	B Maritiem Officier ¹	*	nat of nlt	#	#
25.	Maritieme Techniek ³	*	nat of nlt	#	#
26.	B Mechatronica	*	nat of nlt	#	#
27.	B Mens en Techniek	*	*	*	wisA of wisB
28.	B Milieukunde ³	*	*	schk	#
29.	B Ocean Technology	*	nat of nlt	#	#
30.	B. Ruimtelijke Ontwikkeling	*	*	*	*
31.	B Technische Bedrijfskunde ³	*	*	*	WisA of wisB
32.	B Technische Informatica ³	*	*	wisB	wisB
33.	B Technische Natuurkunde	*	nat of nlt	#	#
34.	Toegepaste Wiskunde	*	*	wisB	wisB
35.	B Watermanagement	*	*	*	#
36.	B Werkuigbouwkunde ³	*	nat of nlt	#	#

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Sectoroverstijgend (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B HBO-ICT	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
2.	B Windesheim Honours College	*	*	*	wisA of wisB
3.	B Politics, Psychology, Law and economics	*	*	*	*

2. Instroom met VWO diploma

Economie (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Accountancy ³	*		*	*
2.	B Advanced Business Creation	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
3.	B Bedrijfseconomie ³	*	*	*	*
4.	B Bestuurskunde/overheids-management	econ	econ	*	econ
5.	B Bedrijfskunde MER ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of maw of m&o
6.	B Business Administration in Hotel Management ¹	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
7.	B Business IT & Management ³	*	*	*	*
8.	B Business Studies	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o)
9.	B Commercieel Management ³	*	*	*	econ of m&o
10.	B Commerciële Economie ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
11.	B Communicatie ³	*	*	*	*
12.	B Communicatiesystemen	*	*	*	*
13.	B European Studies	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
14.	B Facility Management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
15.	B Financial Services management	*	*	*	*
16.	B Fiscaal Recht en Economie	*	*	*	*
17.	B Food and business	*	*	*	*
18.	B Functiegerichte Bachelor in toerisme en recreatie ³	*	*	*	econ of m&o
19.	B Hbo-rechten	*	*	*	*
20.	B Hogere Juridische Opleiding	*	*	*	*
21.	B Hoger Hotelonderwijs ^{1,3}	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
22.	B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs ³	*	*	*	econ of m&o
23.	B Informatiedienstverlening en -Management ³	*	*	*	*
24.	B Informationmanagement	*	*	*	*
25.	B Integrale Veiligheid	*	*	*	*
26.	B Integrale Veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
27.	B International Business	*	*	*	econ of m&o of wisA
28.	B International Business and Languages	econ of m&o	econ of m&o	*	*
29.	B International Business and Managementstudies	econ of m&o of 2 ^e mvt	econ of m&o of 2 ^e mvt	*	*
30.	B. International Business Innovation Studies	*	*	*	*
31.	B International Fresh Business Management	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o)
32.	B Journalistiek	*	*	*	*
33.	B Kunst en Economie	*	*	*	*
34.	B Lifestyle	*	*	*	*
35.	B Logistiek en Economie	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
36.	B Media and Entertainment management	*	*	*	*
37.	B Media, informatie en communicatie	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
38.	B Mens en Techniek	*	*	*	*
39.	B Toegepaste Bedrijfskunde	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
40.	B Oriëntaalse Talen en Communicatie	*	*	*	*
41.	B People and Business Management	*	*	*	*
42.	B Security Management	*	*	*	*
43.	B Small Business & Retail Management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
44.	B Sport, Management en Ondernemen ¹	*	*	*	*
45.	B Trade Management Azië	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
46.	B Vastgoed en Makelaardij	*	*	*	econ of m&o
47.	B Vertaalacademie ⁵	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
48.	B Vitaliteitsmanagement & Toerisme ³	*	*	*	*
49.	B Vrijtijdsmanagement ³	*	*	*	econ of m&o

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

⁵ Frans of Duits verplicht indien deze taal wordt gekozen.

Gedrag en maatschappij (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Creatieve therapie ¹	*	*	*	*
2.	B Culturele en Maatschappelijke Vorming	*	*	*	*
3.	B Godsdienst-pastoraal Werk	*	*	*	*
4.	B Human Resource Management ³	*	*	*	*
5.	B Integrale Veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
6.	B Maatschappelijke Werk en Dienstverlening	*	*	*	*
7.	B Pedagogiek ³	*	*	*	*
8.	B Pedagogisch Management Kinderopvang	*	*	*	*
9.	B Sociaal-juridische Dienstverlening ³	*	*	*	*
10.	B Sociaal Pedagogische Hulpverlening	*	*	*	*
11.	B Social work	*	*	*	*
12.	B Sport en Bewegen ¹	*	*	*	*
13.	B Sport en Bewegingseducatie	*	*	*	*
14.	B Toegepaste Psychologie	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Gezondheidszorg (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Ergotherapie, opleiding voor	*	*	*	*
2.	B Farmakunde	*	*	*	*
3.	B Fysiotherapeut, opleiding tot	*	*	*	*
4.	B Huidtherapie	*	*	*	*
5.	B Kunstzinnige Therapie	*	*	*	*
6.	B Logopedie, opleiding voor ¹	*	*	*	*
7.	B Management in de zorg ^{1,3}	*	*	*	*
8.	B Medisch Beeldvormende en Radio-therapeutische Technieken	*	*	*	*
9.	B Medische Hulpverlening	*	*	*	*
10.	B Mondzorgkunde	*	*	*	*
11.	B Oefentherapie Cesar	*	*	*	*
12.	B Oefentherapie Mensendieck, opleiding tot	*	*	*	*
13.	B Optometrie	*	*	*	*
14.	B Orthoptie	*	*	*	*
15.	B Podotherapie, opleiding	*	*	*	*
16.	B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie ¹	*	*	*	*
17.	B Sport, Gezondheid en Management ³	*	*	*	*
18.	B Toegepaste Gerontologie	*	*	*	*
19.	B Verloskunde ¹	biol	*	biol + schk	biol + schk
20.	B Verpleegkundige, opleiding tot	*	*	*	*
21.	B Voeding en Diëtetiek	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex art 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Bedrijfskunde en Agribusiness ³	*	*	*	*
2.	B Biotechnologie	*	*	#	#
3.	B Bos- en natuurbeheer	*	*	*	*
4.	B Dier- en veehouderij ³	*	*	schk	#
5.	B Diermanagement	*	*	biol	#
6.	B Educatie en Kennismanagement groene sector ^{2,3}	*	*	*	*
7.	B Food Commerce and Technology	*	*	wisA of wisB	wisA of wisB
8.	B Food Design and Innovation	*	*	*	*
9.	B Geo Media & Design	*	*	*	*
10.	B Greenport Business & Retail	*	*	*	wisA of wisB
11.	B Kust- en zeemanagement	*	*	*	wisA of wisB
12.	B Land- en watermanagement	*	*	schk of nlt	schk of nlt
13.	B Landscape and Environment Management	*	*	*	econ of wisA of wisB
14.	B Milieukunde ³	*	*	schk of nlt	#
15.	B Plattelandsvernieuwing	*	*	*	*
16.	B Toegepaste Biologie	*	*	schk	#
17.	B International Development Management	*	*	*	wisA of wisB en econ
18.	B Tuinbouw en Akkerbouw ³	*	*	schk of nlt	#
19.	B Tuin- en landschapsinrichting ³	*	*	*	*
20.	B Voedingmiddelentechnologie	*	*	wisA + schk	#
21.	B Watermanagement	*	*	*	#

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Onderwijs (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Aardrijkskunde ²	*	*	*	*
2.	B Algemene economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
3.	B Basisonderwijs, opleiding tot leraar	*	*	*	*
4.	B Beeldende kunst en vormgeving, docent ¹	*	*	*	*
5.	B Bedrijfseconomie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
6.	B Biologie ²	*	*	biol of nlt	biol of nlt
7.	B Bouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
8.	B Bouwtechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Consumptieve techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	*
10.	B Dans, docent ¹	*	*	*	*
11.	B Duits ²	*	*	*	*
12.	B Economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
13.	B Elektrotechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Engels ^{2,3}	*	*	*	*
15.	B Frans ²	*	*	*	*
16.	B Fries ²	*	*	*	*
17.	B Geschiedenis ²	*	*	*	*
18.	B Gezondheidszorg en Welzijn ^{2,3}	*	*	*	*
19.	B Godsdienst ²	*	*	*	*
20.	B Informatie en Communicatietechnologie, docent ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
21.	B Installatietechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
22.	B Islam-godsdienst ²	*	*	*	*
23.	B Lichamelijke Opvoeding ¹	*	*	*	*
24.	B Maatschappijleer ²	*	*	*	*
25.	B Mechanische Techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
26.	B Mens en Maatschappij ^{2,3}	*	*	*	*
27.	B Mens en Technologie ²	*	*	*	wisA of wisB
28.	B Motorvoertuigtechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
29.	B Muziek, docent ¹	*	*	*	*
30.	B Natuurkunde ²	*	nat of nlt	nat of nlt	#
31.	B Nederlands ²	*	*	*	*
32.	B Omgangskunde ^{2,3}	*	*	*	*
33.	B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal (NGT)/ Bacheloropleiding tot Tolk NGT ^{1,2,3}	*	*	*	*
34.	B Opleidingskunde	*	*	*	*
35.	B Pedagogiek ²	*	*	*	*
36.	B Scheikunde ²	*	*	schk of nlt	#
37.	B Spaans ²	*	*	*	*
38.	B Techniek ^{2,3}	*	*	nat of nlt	#
39.	B Technisch Beroepsonderwijs ³	*	*	*	wisA of wisB
40.	B Theater, docent ¹	*	*	*	*
41.	B Verzorging/huishoudkunde ²	*	*	*	*
42.	B Verzorging/gezondheidskunde ²	*	*	*	*
43.	B Werktuigbouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
44.	B Wiskunde ²	*	*	*	wisA of wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Taal en cultuur (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Autonome Beeldende Kunst ¹	*	*	*	*
2.	B Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
3.	B Circus and Performance Art ¹	*	*	*	*
4.	B Circus Arts ¹	*	*	*	*
5.	B Cultureel Erfgoed	*	*	*	*
6.	B Dans ^{1,3}	*	*	*	*
7.	B Film en Televisie ¹	*	*	*	*
8.	B Muziek ^{1,3}	*	*	*	*
9.	B Muziektherapie ¹	*	*	*	*
10.	B Theater ¹	*	*	*	*
11.	B Vormgeving ^{1,3}	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Techniek (instroom met vwo-diploma)

Nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Applied Science	*	*	#	#
2.	B Archeologie	*	*	*	*
3.	B Automotive	*	nat of nlt	nat	#
4.	B Aviation	*	*	*	#
5.	B Bio-informatica	*	*	*	wisA of wisB
6.	B Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek ³	*	*	#	#
7.	B Biotechnologie	*	*	#	#
8.	B Bouwkunde ³	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Built Environment	*	*	*	WisA of wisB
10.	B Chemie	*	*	#	#
11.	B Chemische Technologie ³	*	*	#	#
12.	B Civiele techniek ³	*	nat of nlt	nat	#
13.	B Communication and Multimedia design	*	*	*	*
14.	B Creative Media and Game Technologies	*	*	*	*
15.	B Elektrotechniek	*	nat of nlt	nat	#
16.	B Engineering	*	*	*	#

Nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
17.	B Fashion and Textile technologies	*	*	*	*
18.	B Forensisch Onderzoek	*	nat of nlt	#	#
19.	HBO-ICT	*	*	*	*
20.	B Industrieel Product Ontwerpen	*	*	*	*
21.	B Informatica ³	*	*	*	*
22.	B Logistics Engineering	*	*	*	#
23.	B Luchtvaarttechnologie	*	nat of nlt	nat	#
24.	B Maritiem Officier ¹	*	nat of nlt	nat	#
25.	Maritieme Techniek ³	*	nat of nlt	nat	#
26.	B Mechatronica	*	nat of nlt	nat	#
27.	B Mens en Techniek	*	*	*	*
28.	B Milieukunde ³	*	*	schk	#
29.	B Ocean Technology	*	nat of nlt	nat	#
30.	B. Ruimtelijke Ontwikkeling	*	*	*	*
31.	B Technische Bedrijfskunde ³	*	*	*	wisA of wisB
32.	B Technische Informatica ³	*	*	*	*
33.	B Technische Natuurkunde	*	nat of nlt	nat	#
34.	Toegepaste Wiskunde	*	*	*	wisA of wiskB
35.	B Watermanagement	*	*	*	#
36.	B Werktuigbouwkunde ³	*	nat of nlt	nat	#

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Sectoroverstijgend (instroom met vwo-diploma)

Nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B HBO-ICT	*	*	*	*
2.	B Windesheim Honours College	*	*	*	wisA of wisB

E

Bijlage D wordt vervangen door een nieuwe bijlage D, luidende:

BIJLAGE D: OPLEIDINGEN WAARVOOR AANVULLENDE EISEN GELDEN VANWEGE BEROEPSPROFIEL

Opleiding	Aanvullende eisen
B Bewegingsagogie / Psychomotorische Therapie	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid is voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten. Het onderzoek omvat tevens een positieve medische keuring door een arts.
B Creative Media and Game Technologies	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Creatieve Therapie	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Logopedie	Benodigde stem-, spraak- en gehoorvaardigheden voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid is.
B Management in de Zorg	Kennis of vaardigheden op het gebied van de gezondheidszorg.
B Maritiem Officier	Bezit van een geneeskundige verklaring, waaruit blijkt dat betrokkene medisch geschikt is voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid is.
B Opleiding tot leraar Lichamelijke opvoeding in de eerste graad	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal/ Tolk NGT in de tweede graad	Benodigde spreekvaardigheid, motoriek en mimiek voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid is.
B Sport en Bewegen	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid is voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten. Het onderzoek omvat tevens een positieve medische keuring door een arts.
B Sport, Management en Ondernemen	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop de opleiding voorbereid is, voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten.

Opleiding	Aanvullende eisen
B Verloskunde	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop de opleiding voorbereidt, voor wat betreft de benodigde sociaal-communicatieve en reflectieve vaardigheden en een beroepsmatig denkvermogen wat betreft de ontwikkeling van het vereiste verantwoordelijkheidsniveau met betrekking tot de risicoselectie in de Verloskunde.
B Verpleegkunde in de Maatschappelijke Gezondheidszorg	Kennis of vaardigheden op het gebied van de gezondheidszorg.

Lerarenopleidingen en opleidingen op het gebied van de kunst waarvoor aanvullende eisen gelden

Opleiding	Aanvullende eisen
<i>Kunstopleidingen</i>	
B Autonome beeldende kunst	Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm en materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
B Circus and Performance Arts	Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • basis circustechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen en zeggingskracht • authenticiteit en originaliteit bij improvisatie en het creëren van circusmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Circus Arts	Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • basis circustechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen en zeggingskracht • authenticiteit en originaliteit bij improvisatie en het creëren van circusmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Dans	Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • basis danstechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • zeggingskracht als danser • creativiteit bij improvisatie • originaliteit bij het creëren van bewegingsmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Film en Televisie	Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • creërend vermogen: ontwikkelbare creatieve, vormgevende en verhalende vaardigheden • beelden vermogen: artistieke ideeën tot uitdrukking brengen in een audiovisuele vorm • fascinatie voor het vakgebied: basiskennis van film, televisie en nieuwe media en een brede culturele en maatschappelijke belangstelling • oorspronkelijkheid, eigenzinnigheid, overtuigingskracht en reflectief vermogen Vermogen tot samenwerken dat blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • persoonlijkheid, werkervaring, toelichting op ingestuurd werk, gesprek of assessment.
B Muziek	Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • a prima vista spel of zang • gehoor en vaardigheid in solfège • het kunnen spelen of zingen van toonladders met verschillende articulaties • het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire • vocaal spel (stemmiddelen, intonatie, adembeheersing, presentatie, talenkennis en ritmiek) of instrumentaal spel (houding, toonvorming, intonatie, adembeheersing, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en embouchure). • de dispositie om de instrumentele vaardigheden verder te ontwikkelen. Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • repertoire interpretatie • expressiviteit in muzikaal spel • muzikale persoonlijkheid • toonvorming, dynamiek en timing

Opleiding	Aanvullende eisen
B Muziektherapie	<p>Technische en fysieke vaardigheid t.a.v. het musiceren die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• vocale vaardigheid eigen hoofdinstrument of instrumentale vaardigheid eigen hoofdinstrument• basale vaardigheid op een akkoordinstrument• a prima vista spel of zang• gehoor en vaardigheid in solfège• het kunnen spelen van toonladders op het hoofdinstrument met verschillende articulaties• het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire• improviseren op instrumenten, het eigen hoofdinstrument of stem met als werkvormen: een buitenmuzikaal gegeven of een 'muzikaal gesprek'• criteria vocaal musiceren: stemmiddelen, intonatie, ritmiek, adembeheersing, presentatie, talenkennis en de dispositie om de vocale vaardigheden verder te ontwikkelen• criteria Instrumentaal spel: houding, adembeheersing, toonvorming, embouchure, intonatie, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en de dispositie om de instrumentale vaardigheden verder te ontwikkelen. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• repertoire interpretatie• expressiviteit in zang en instrumentaal spel• toonvorming, dynamiek en timing
B Popular Culture	<p>• De dispositie (aanleg, gave, talent) om de artistieke vaardigheden (instrumentele vaardigheden en/of beeldend vermogen en/of performance) verder te ontwikkelen</p> <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• expressiviteit in muzikaal spel, muzikale persoonlijkheid• en/of gevoel voor kleur, vorm en materiaal (beeldend vermogen)• oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid <p>Vermogen tot samenwerken dat blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• persoonlijkheid, (werk)ervaring met werken met of voor publiek of in een team, toelichting op ingestuurd werk, gesprek of assessment.• fascinatie voor het vakgebied: heeft basiskennis van muziek en/of vormgeving, en/of media en/of theater en een brede belangstelling voor actuele ontwikkelingen in de popcultuur en maatschappij.• brengt artistieke visie en ideeën tot uitdrukking in een performance, muzikale en/of audiovisuele vorm• oorspronkelijkheid, eigenzinnigheid, overtuigingskracht en reflectief vermogen
B Theater	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• dramatische technieken, onderverdeeld in ritme, klank, detail, articulatie, coördinatie, beweging, vermogen tot transformeren en schakelen• vermogen tot concentratie, inleving, gevoelsuiting en observatie. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• creativiteit, inlevingsvermogen, transformeren en samenspel• zelfacceptatie en authenticiteit, verbeelding en fantasie, verbeelde werkelijkheid en geloofwaardig personage• klank- en tekstgevoeligheid, muzikaliteit• originaliteit bij improvisatie en presentatie
B Vormgeving	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie• gevoel voor kleur, vorm en materiaal• oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
<i>Lerarenopleidingen</i>	
B Beeldende kunst en vormgeving, docent	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie• gevoel voor kleur, vorm, materiaal• oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
B Dans, docent	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• basis danstechnische vaardigheden en• ontwikkelingsmogelijkheden;• fysieke mogelijkheden en aanleg• natuurlijke bewegingscoördinatie <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• zeggingskracht als danser• creativiteit bij improvisatie• originaliteit bij het creëren van bewegingsmateriaal• stijlgevoel en presentatie

Opleiding	Aanvullende eisen
B Muziek, docent	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• a prima vista spel of zang• gehoor en vaardigheid in solfège• het kunnen spelen of zingen van toonladders met verschillende articulaties• het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire• vocaal spel (stemmiddelen, intonatie, adem-beheersing, presentatie, talenkennis en ritmiek) of instrumentaal spel (houding, toonvorming, intonatie, adembeheersing, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en embouchure).• de dispositie om de instrumentele vaardigheden verder te ontwikkelen <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• repertoire interpretatie• expressiviteit in muzikaal spel• muzikale persoonlijkheid• toonvorming, dynamiek en timing
B Theater, docent	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• dramatische technieken, onderverdeeld in ritme, klank, detail, articulatie, coördinatie, beweging, vermogen tot transformeren en schakelen• vermogen tot concentratie, inleving, gevoelsuiting en observatie. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• creativiteit, inlevingsvermogen, transformeren en samenspel• zelfacceptatie en authenticiteit, verbeelding en fantasie, verbeelde werkelijkheid en geloofwaardig personage• klank- en tekstgevoeligheid, muzikaliteit• originaliteit bij improvisatie• presentatie

ARTIKEL II INWERKINGTREDING

1. Deze regeling treedt met uitzondering van artikel I, onderdeel D en onderdeel E in werking met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.
2. Artikel I, onderdelen D en E treden in werking met ingang van 1 september 2015.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker*

TOELICHTING

Algemeen deel

De Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs (Ratho) is op 24 april 2014 gepubliceerd. Deze regeling omvat een aantal ministeriële regelingen die betrekking hebben aanmelding of toelating tot het hoger onderwijs.

De onderhavige wijziging van de regeling heeft betrekking op wijzigingen in verband met de aanmelding en selectie. Hierbij gaat het met name om de naplaatsing bij numerus fixusopleidingen (onder 1). Verder zijn wijzigingen opgenomen van de nadere vooropleidingseisen (onder 2) en aanvullende eisen (onder 3). Deze vloeien met name voort uit de zogenoemde techniekconversie in het hbo.

1. Aanmelding en selectie: plaatsing numerus fixusopleiding

In hoofdstuk 4 is de procedure voor aanmelding en selectie geregeld. Zo is daarin de procedure voor numerus fixusopleidingen geregeld.

Als voor een numerus fixusopleiding geloot wordt, blijven er regelmatig plaatsen onbezet. Daarom bestaat er de mogelijkheid van een tweede loting. Deze is bestemd voor kandidaten die zijn uitgeloot voor een opleiding en te kennen hebben gegeven in aanmerking te willen komen voor een plaats bij een andere opleiding waar nog plaatsen onbezet zijn. Als er na de tweede loting nog plaatsen over zijn, worden ook die open plaatsen opgevuld. Daarvoor komen de kandidaten in aanmerking komen die zich te laat hebben aangemeld.

Op dit moment wordt deze taak uitgeoefend door de minister (in casu DUO). Degenen die voor de open plaatsen in aanmerking kwamen, werden door DUO geregistreerd in volgorde van de datum van ontvangst van de ingezonden bewijsstukken (o.a. kopie diploma, kopie cijferlijst).

Met ingang van de loting voor het studiejaar 2015–2016 komt een einde aan die procedure. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de wens van instellingen om zelf de kandidaten zo snel mogelijk na de tweede loting te kunnen plaatsen.

De taak van de minister (DUO) om deze kandidaten een bewijs van toelating te verstrekken, komt te vervallen en ligt voortaan bij de instelling.

Tweede instroom

Enkele opleidingen kennen een tweede instroom. In het oude artikel 4.25 was geregeld dat bij opleidingen met een tweede instroom het instellingsbestuur DUO daarover dient te informeren en dat DUO de opgevallen plaatsen opvult en een bewijs van toelating verstrekt. Met het vervallen van de wachtlijstprocedure (opvullen open plaatsen) wordt ook voor dit onderwerp geregeld dat instellingen zelf zorgdragen voor opvulling van de opgevallen plaatsen en de kandidaten zelf inschrijven. Er wordt door DUO geen bewijs van toelating meer verstrekt. Dit geldt voor het eerst voor de instroom in februari 2016.

Toezending getuigschriften en cijferlijsten

Als een kandidaat wil deelnemen aan de loting moet hij documenten opsturen. Dit wordt geregeld in de artikelen 4.5 en 4.6. Onderdeel b van artikel 4.5, vierde lid heeft betrekking op de kandidaat die een propedeutisch examen heeft afgerond of een getuigschrift van opleiding in het hbo of wo heeft behaald. In de regeling was per abuis niet geregeld dat voor toezending van een getuigschrift hbo (na het aanvragen van uitstel) 31 augustus geldt als uiterste datum. Artikel 4.5 wordt in die zin aangepast.

2. Techniekconversie en nadere vooropleidingseisen

In de hbo-sector vindt er een herordening van het aanbod van technische opleidingen plaats. De Vereniging Hogescholen heeft namens de achttien betrokken hogescholen een sectorbrede planningsneutrale conversieoperatie voor de hbo-bacheloropleidingen in de sector techniek voorgesteld, ingaande per 1 september 2015. Met de voorgestelde aanpassingen wordt beoogd een transparanter en robuuster aanbod tot stand te brengen, betere keuzemogelijkheden voor studenten alsmede meer flexibiliteit voor hogescholen om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen in de kennissamenleving.

Nadere vooropleidingseisen

Een herordening heeft in sommige gevallen gevolgen voor de toelating van studenten. Wat betreft de nadere vooropleidingseisen is het uitgangspunt dat deze gelijk blijven. Als er echter opleidingen worden samengevoegd waarvoor verschillende nadere vooropleidingseisen gelden, dan gelden op

grond van de regeling (artikel 2.1) de minst beperkende eisen. Omwille van de helderheid zijn die nadere vooropleidingseisen van de samengevoegde opleidingen in deze regeling geëxpliciteerd.

De opleidingen Creative Media and Game Technologies, Industrieel Product Ontwerpen en Mens en Techniek zijn nieuwe opleidingen. De oude opleidingen zijn daarin opgegaan of vormen een differentiatie van de nieuwe opleidingen (zie onderstaand overzicht).

Daarnaast bevat deze regeling een aantal inhoudelijke wijzigingen op het gebied van de nadere vooropleidingseisen opgenomen. Dit naar aanleiding van verzoeken tot aanpassing van de nadere vooropleidingseisen van de betrokken instellingen. In enkele gevallen is er sprake van verlichting van de nadere vooropleidingseisen, in andere gevallen een verzwaring. Waar sprake is van een verlichting gelden de nieuwe eisen voor het eerst voor de instroom voor het studiejaar 2015–2016. Voor de instroom voor het studiejaar 2017–2018 geldt de verzwaring van de nadere vooropleidingseisen.

De in de nieuwe B opgenomen nadere vooropleidingseisen gelden met ingang van het studiejaar 2015–2016.

Om welke opleidingen gaat het hier?

Techniek (instroom met een havo-diploma)

Opleiding	Mutatie	NT	NG	EM	CM
B Advanced Sensor Applications	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Elektrotechniek				
B Acquatische Ecotechnologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Watermanagement				
B Autotechniek	wijziging opleidingsnaam in B Automotive (deze opleidingsnaam bestaat al, dus B Autotechniek komt effectief te vervallen in de lijst)				
B Aviation	minder beperkende nadere vooropleidingseisen	*	*	*	#
B Bedrijfsmanagement mkb	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Technische bedrijfskunde				
B Bedrijfswiskunde	wijziging opleidingsnaam in B Toegepaste Wiskunde				
B Bewegingstechnologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Mens & Techniek				
B Biometrie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Mens & Techniek				
B Bouwkunde	minder beperkende nadere vooropleidingseisen (doordat B Bouwtechnische bedrijfskunde hierin opgaat)	*	*	*	#
B Bouwmanagement en Vastgoed	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke ontwikkeling				
B Bouwtechnische Bedrijfskunde	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Bouwkunde				
B Business Management	komt te vervallen – wordt opgeheven (staat bekend als B Business engineering 39233)				
B Climate & Management	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke ontwikkeling				
B Creative Media and Game Technologies	deze nieuwe opleiding is ontstaan door conversie van drie bestaande opleidingen (Game Architecture and Design, Kunst & Techniek, Mediatechnologie).	*	*	*	*
B Embedded Systems engineering	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Elektrotechniek				
B Energie- en Procestechologie (AOT)	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Engineering				
B Engineering, Design and Innovation	komt te vervallen – gaat op in de opleiding B Engineering				
B Fashion and Textile Technologies	nieuwe opleiding ontstaan door samengaan van Technische commerciële confectiekunde en Technische commerciële textielkunde	*	*	*	wisA of wisB

Opleiding	Mutatie	NT	NG	EM	CM
B Game Architecture and Design	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Creative Media and Game Technology				
B Geodesie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke ontwikkeling				
B Gezondheidszorgtechnologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Mens & Techniek				
B Human Technology	komt te vervallen – gaat op in de opleiding B Industrieel Product Ontwerpen				
B Industrieel Product ontwerpen	minder beperkende nadere vooropleidingseisen (doordat B Human Technology hierin opgaat)	*	*	*	wisA of wisB
B Industriële Automatisering	komt te vervallen – wordt opgeheven				
B Information Security Management	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Informatica				
B International Maintenance Management	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Technische Bedrijfskunde				
B Kunst en Techniek	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Creative Media and Game Technologies				
B Logistiek en Technische Vervoerskunde	wijziging opleidingsnaam in B Logistics Engineering				
B Mediatechnologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Creative Media and Game Technologies				
B Mens en Techniek	nieuwe opleiding ontstaan door samengaan van Bewegingstechnologie, Biometrie, Gezondheidszorgtechnologie en Orthopedische Technologie	*	*	*	wisA of wisB
B Mobiliteit	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke ontwikkeling				
B Netwerk Infrastructuur Design	komt te vervallen – wordt opgeheven				
B Orthopedische Technologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Mens & Techniek				
B Ruimtelijke Ordening en Planologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke Ontwikkeling				
B Ruimtelijke Ontwikkeling	nieuwe opleiding ontstaan door samengaan van Bouwmanagement en Vastgoed, Climate & Management, Geodesie, Mobiliteit, Ruimtelijke Ordening en Planologie, Stedenbouwkundig Ontwerpen	*	*	*	*
B Scheepsbouwkunde	wijziging opleidingsnaam in B Maritieme Techniek				
B Stedenbouwkundig Ontwerpen	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke Ontwikkeling				
B Technische Bedrijfskunde	minder beperkende nadere vooropleidingseisen (doordat B Bedrijfsmanagement mkb hierin opgaat)	*	*	*	wisA of wisB
B Technische Commerciële Confectie-kunde	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Fashion and Textile Technologies				
B Technische Commerciële Textielkunde	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Fashion and Textile Technologies				

Techniek (instroom met een vwo-diploma)

Opleiding	Mutatie	NT	NG	EM	CM
B Advanced Sensor Applications	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Elektrotechniek				
B Acquatische Ecotechnologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Watermanagement				

Opleiding	Mutatie	NT	NG	EM	CM
B Autotechniek	wijziging opleidingsnaam in B Automotive (deze opleidingsnaam bestaat al, dus B Autotechniek komt effectief te vervallen in de lijst)				
B Aviation	minder beperkende nadere vooropleidingseisen	*	*	*	#
B Bedrijfsmanagement mkb	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Technische bedrijfskunde				
B Bedrijfswiskunde	wijziging opleidingsnaam in B Toegepaste Wiskunde				
B Bewegingstechnologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Mens & Techniek				
B Biometrie	komt te vervallen – wnieuwenieuwe opleiding B Mens & Techniek				
B Bouwkunde	minder beperkende nadere vooropleidingseisen (doordat B Bouwtechnische bedrijfskunde hierin opgaat)	*	*	*	#
B Bouwmanagement en Vastgoed	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke ontwikkeling				
B Bouwtechnische Bedrijfskunde	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Bouwkunde				
B Business Management	komt te vervallen – wordt opgeheven				
B Climate & Management	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke ontwikkeling				
B Creative Media and Game Technologies	deze nieuwe opleiding is ontstaan door conversie van drie bestaande opleidingen (Game Architecture and Design, Kunst & Techniek, Mediatechnologie)	*	*	*	*
B Embedded Systems Engineering	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Elektrotechniek				
B Energie- en procestechnologie (AOT)	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Engineering				
B Engineering, Design and Innovation	komt te vervallen – gaat op in de opleiding B Engineering				
B Fashion and Textile Technologies	nieuwe opleiding ontstaan door samengaan van Technische Commerciële Confectiekunde en Technische Commerciële Textielkunde	*	*	*	*
B Game Architecture and Design	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Creative Media and Game Technologies				
B Geodesie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke ontwikkeling				
B Gezondheidszorgtechnologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Mens & Techniek				
B Human Technology	komt te vervallen – gaat op in de opleiding B Industrieel Product Ontwerpen				
B Industrieel Product Ontwerpen		*	*	*	*
B Industriële Automatisering	komt te vervallen – wordt opgeheven				
B Information Security Management	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Informatica				
B International Maintenance Management	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de opleiding B Technische Bedrijfskunde				
B Kunst en Techniek	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Creative Media and Game Technology				
B Logistiek en Technische Vervoerskunde	wijziging opleidingsnaam in B Logistics Engineering				
B Mediatechnologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Creative Media and Game Technologies				
B Mens en Techniek	nieuwe opleiding ontstaan door samengaan van Bewegingstechnologie, Biometrie, Gezondheidszorgtechnologie en Orthopedische Technologie	*	*	*	*

Opleiding	Mutatie	NT	NG	EM	CM
B Mobiliteit	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke ontwikkeling				
B Netwerk Infrastructuur Design	komt te vervallen – wordt opgeheven				
B Orthopedische Technologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Mens & Techniek				
B Ruimtelijke Ordening en Planologie	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke Ontwikkeling				
B Ruimtelijke Ontwikkeling	nieuwe opleiding ontstaan door samengaan van Bouwmanagement en Vastgoed, Climate & Management, Geodesie, Mobiliteit, Ruimtelijke Ordening en Planologie, Stedenbouwkundig Ontwerpen	*	*	*	*
B Scheepsbouwkunde	wijziging opleidingsnaam in B Maritieme Techniek				
B Stedenbouwkundig Ontwerpen	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Ruimtelijke ontwikkeling				
B Technische Bedrijfskunde	minder beperkende nadere vooropleidingseisen (doordat B Bedrijfsmanagement mkb hierin opgaat)	*	*	*	wisA of wisB
B Technische Commerciële Confectie-kunde	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Fashion and Textile Technologies				
B Technische Commerciële Textielkunde	komt te vervallen – wordt een (gelijknamige) differentiatie van de nieuwe opleiding B Fashion and Textile Technologies				

De nadere vooropleidingseisen voor de opleidingen na techniekconversie.

Voor de nieuwe opleidingen Industrieel Product Ontwerpen, Mens en Techniek en Creatieve Media and Game Technologies gelden nadere vooropleidingseisen. Deze zijn opgenomen in de nieuwe bijlage. Deze zullen met ingang van de toelating voor het studiejaar 2017–2018 worden verzwaaard en wel als volgt:

Instream met havo

	NT	NG	EM	CM
Industrieel Product Ontwerpen	*	nat of nlt	nat	#
Mens en Techniek	*	*	*	#
Creatieve Media and Game Technologies	*	*	*	wisA of wisB

Instream met vwo

	NT	NG	EM	CM
Industrieel Product Ontwerpen	*	*	*	#
Mens en Techniek	*	*	*	#
Creatieve Media and Game Technologies	*	*	*	*

Andere nadere vooropleidingseisen opleidingen

Met deze aanpassing worden de nadere vooropleidingseisen van de opleidingen Accountancy, Bedrijfseconomie, Financial Services Management en Fiscaal Recht en Economie gelijk getrokken. De drempel voor de opleidingen wordt verlaagd. De aanpassing geldt voor het eerst voor de toelating voor het studiejaar 2015-2016.

3. Aanvullende eisen

Voor de opleidingen Creative Media and Game Technologies en Popular Culture zullen aanvullende eisen vanwege het beroepsprofiel gaan gelden.

Van de kandidaat voor de opleiding Creative Media and Game Technologies worden bepaalde talenten en kwaliteiten verwacht in verband met de uitoefening van de beroepen waarop de opleiding voorbereidt. Het gaat hier om talent dat zich zowel op het artistieke als op het technologische vlak bevindt, zoals creativiteit en inventiviteit waarbij de eerste meer aan het 'scheppende vermogen' en de

tweede meer aan het 'oplossingsgerichte vermogen' raakt. Van belang is vooral de integratie van beide.

De opleiding Popular Culture komt voort uit een samenvoeging van opleidingen met aanvullende eisen. De aanvullende eisen die voor deze opleiding zullen gelden betreffen de artistieke vaardigheden van de kandidaat en vaardigheden waarover de kandidaat dient te beschikken om als multi- en interdisciplinair artiest en artistic professional in de samenleving te kunnen functioneren.

Informatie

DUO zal via de website en de E-zine informatie verstrekken over de aanpassing van de Regeling en de gevolgen daarvan.

Administratieve lasten

De wijzigingen hebben geen effect op de administratieve lasten.

Uitvoeringstoets

Onderdeel A, onderdeel B en onderdeel C zijn op verzoek van DUO in de wijziging opgenomen en zijn al op uitvoeringsniveau afgestemd met de instellingen tijdens het HO-ketenoverleg, het reguliere overleg tussen de minister (vertegenwoordigers van het ministerie van OCW), DUO, de Vereniging Hogescholen en VSNU.

DUO komt tot de conclusie dat de voorliggende wijziging van de Ratho een te verwaarlozen impact heeft op de processen binnen DUO omdat die hierop reeds zijn ingericht c.q. met een minieme aanpassing gereed kunnen worden gemaakt. De voorliggende wijziging van de Ratho is uitvoerbaar voor DUO. Inwerkingtreding van de wijziging op de Ratho op de voorgestelde data stuit daardoor niet op bezwaren bij DUO.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I

Onderdeel A

Verwezen wordt naar het algemeen deel van de toelichting.

Onderdeel B

Als voor een opleiding verwacht wordt dat er plaatsen over blijven na de eerste en tweede loting, informeert DUO de instelling en de kandidaten die het aangaat daarover. Instellingen ontvangen informatie over de datum van eerste en tweede loting, het aantal beschikbare plaatsen en de datum vanaf wanneer de betreffende instelling de plaatsen kan gaan opvullen. DUO informeert instellingen via een zogenaamde ruimtelijst. Deze lijst bevat informatie over:

- het totale aantal lotingskandidaten (geplaatsten en gereserveerde plaatsen i.v.m. ontbreken bewijsstukken) na de eerste en tweede loting;
- het aantal open plaatsen.

DUO informeert de onderwijsinstellingen halverwege juni. Plaatsen mogen alleen worden opgevuld bij die opleidingen waarbij er sprake is van een tweede loting. Vanaf het moment dat de uitslag van de eerste loting bekend wordt gemaakt, mogen de desbetreffende onderwijsinstellingen starten met het opvullen van de onbezette plaatsen en ontvangen alle instellingen wekelijks de ruimtelijst. Het risico van te veel geplaatste kandidaten ligt hierdoor ook geheel bij de instelling.

De instelling ontvangt via Studielink de te late aanmeldingen in het Student Informatie Systeem (SIS). Dit overzicht van te late aanmeldingen vormt de wachtlijst, die de instelling gebruikt om de open gevallen plaatsen op te vullen. Als een kandidaat in aanmerking wil komen voor een open plaats maakt hij die kenbaar bij de opleiding in kwestie. Een iedere die van de geboden mogelijkheid gebruik maakt, wordt door de instelling geregistreerd en wel op volgorde van ontvangst van het verzoek.

Elke instelling voor hoger onderwijs heeft een procedure voor de inschrijving van studenten. Deze procedure is van toepassing in de situatie dat de open plaatsen worden opgevuld. De controle van de vooropleiding en nadere vooropleidingseisen zal voor de wachtlijstkandidaten niet meer door DUO worden uitgevoerd.

Zodra de instelling open plaatsen vanuit de wachtlijst opvult, impliceert dit dat alle kandidaten die zich hebben aangemeld voor de 1^e en 2^e loting recht hebben op een plaats.

Om voor iedereen optimale duidelijkheid te creëren is artikel 4.22 van overeenkomstige toepassing. De kandidaat die via de nieuwe procedure een plaats voor een opleiding krijgt, moet zo snel mogelijk worden ingeschreven. Hij kan dan per 1 september met de opleiding beginnen en heeft ook nog tijd om andere zaken te regelen. Een uitzondering wordt gemaakt voor de gevallen waarin de kandidaat pas na 1 september te horen krijgt dat hij geplaatst is en zich kan inschrijven, er een bezwaar of beroep loopt of het instellingsbestuur zelf de uiterste inschrijfdatum voor de opleiding in kwestie na 1 september stelt.

Onderdeel C

Verwezen wordt naar het algemeen deel van de toelichting.

Onderdeel D

In de bijlage met nadere vooropleidingseisen worden verschillende wijzigingen aangebracht.

Deze hebben te maken met:

- aanpassing van de nadere vooropleidingseisen als gevolg van de techniekconversie
- aanpassing van de nadere vooropleidingseisen voor de opleidingen Bedrijfseconomie, Accountancy, Financial Services Management en Fiscaal Recht en Economie.

Onderdeel E

In de bijlage met aanvullende eisen zijn de aanvullende eisen opgenomen voor de nieuwe opleiding Creative Media and Game Technologies en voor de nieuwe opleiding Popular Culture.

*De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker*